

High-techbedrijf: 2500 arbeidsuren in 1999

Iris Arendzen, Ton van Scheppingen, Kees Jagtenberg

In 1999 is nauwkeurig bijgehouden hoeveel tijd aan diverse werkzaamheden is besteed op het High-techbedrijf. Hoewel het bedrijf nog duidelijk in opbouw was, kan toch een eerste indruk van de maximale arbeidsbehoefte en de arbeidsverdeling worden gekregen. Er bleek ongeveer 2500 uren nodig om het bedrijf te “runnen”.

Arbeidsproductiviteit van belang voor kostprijs

De arbeidskosten maken een belangrijk deel uit van de totale kosten per kg melk in de Nederlandse melkveehouderij. Het landelijk gemiddelde lag de afgelopen jaren rond 35 cent per kg melk, dit is ongeveer éénderde van de totale kosten. De grootte van het bedrijf heeft ook duidelijk invloed. Gemiddeld worden op een kleiner bedrijf beduidend meer arbeidskosten per kg melk gemaakt dan op een groot bedrijf. Dat komt omdat op een groter bedrijf de schaalvoordelen ook in arbeidsefficiëntie tot uitdrukking komen.

Een doelstelling voor het High-techbedrijf is, dat al het werk in 2500 uur op jaarbasis moet worden uitgevoerd. Volgens LEI-cijfers kan het werk door één volwaardige arbeidskracht gedaan worden. Het quotum van 800.000 kg moet op jaarbasis in 2500 uur worden gevuld. Dus 320 kg melk per arbeidsuur, of 18 minuten en 45 seconden per 100 kg melk. Ter vergelijking: op praktijkbedrijven van vergelijkbare grootte wordt 140-160 kg melk per arbeidsuur geproduceerd en wordt per 100 kg melk 40-45 minuten gewerkt.

Om goed in beeld te krijgen hoeveel tijd aan de diverse bedrijfsonderdelen besteed wordt is door de medewerkers op het High-techbedrijf

nauwkeurig de gewerkte tijd bijgehouden. De tijd die wordt besteed aan onderzoekswerkzaamheden, wordt niet meegeteld.

Het totaal gemaakte uren in 1999 bedroeg 2516 uur.

Doordat er nog niet voldoende melkvee was, lag de melkproductie in 1999 lager dan 800.000 kg melk. Er werd in 1999 662.611 kg melk afgeleverd. Omgerekend naar de vetreferentie van de Waiboerhoeve (4,33 %) was dat 663.920 kg melk. Uitgedrukt als FPCM (Fat and Protein Corrected Milk) bedroeg de productie van 1999 690.570 kg. In tabel 1 staat dat de arbeidsproductiviteit nog niet op het gewenste niveau ligt. Per 100 kg melk wordt 3-4 minuten teveel besteed. Of per gewerkt uur wordt 45-55 kg te weinig melk geproduceerd.

Door het jaar heen

In figuur 1 staat de spreiding van het aantal gewerkte uren per week. Er zijn een paar opvallende pieken en dalen. De meeste zijn te verklaren door (school)vakanties. Net voor de vakantie wordt alvast wat extra werk gedaan. Net na de vakantie worden zaken die in de vakantie even zijn blijven liggen, weer in orde gemaakt. Zo ontstaat een lage arbeidsinzet tijdens de vakantieweek. Bijvoorbeeld rond week 7, 14, 30 t/m

Tabel 1 Vergelijking tussen de streefwaarden en de resultaten van 1999

	Streefwaarden	1999		
		Geleverde melk Ongecorrigeerd	Geleverde melk gecorrigeerd naar 4,33 % vet	Geleverde melk op basis FPCM
Melkproductie (kg/jaar)	800.000	662.611	663.920	690.570
Arbeid (uur/jaar)	2500	2516	2516	2516
Kg melk/gewerkt uur (kg/uur)	320	263	264	274
Arbeidstijd/100 kg melk (min/uur)	18,75	22,78	22,74	21,86

Gemiddeld over het jaar is 6,9 uur per dag gewerkt. Dit is 48 uur en 15 minuten per week.

32 en 40. Week 38 is de week waarin veel extra schoonmaakwerk is verzet in verband met de Open Dagen. Omdat een gewoon melkveehouderijbedrijf ook jaarlijks grote schoonmaak houdt, worden deze uren voor een groot deel aan de bedrijfsvoering toegeschreven. In week 44 is de hele koppel bekapt, waardoor ook een piek in de arbeidsinzet verschijnt.

Omdat de eerste week gestart is op vrijdag 1 januari 1999, eindigt week 52 met donderdag 30 december. Daardoor bestaat week 53 maar uit één dag (31 december 1999), waarop 6 uur werd gewerkt.

Arbeidsverdeling

Er is ook gekeken naar de verdeling van de arbeidstijd over verschillende onderdelen. In figuur 2 staat de procentuele verdeling van het aantal uren. De restgroep (6 % van de totale tijd) uit figuur 2 bestaat uit onderhoud machines (2 %), erf en gebouwen (2 %), perceelverzorging (1 %) en diversen (1 %).

Uit figuur 2 blijkt dat voeren samen met jongveeverzorging bijna de helft van de tijd vraagt. In 1999 was er nog geen voerrobot op het bedrijf. Bij de berekende 2500 uur is wel rekening gehouden met een voerrobot. Daarmee wordt minder arbeid ingezet voor voeren. Ook

was in 1999 jongvee in tot strohokken omgebouwde werktuigenbergingen gehuisvest. Deze stonden niet direct bij de melkveestal, zodat de jongveeverzorging meer tijd vroeg dan bij de huisvesting in een nabij gelegen ligboxenstal. Al met al waren de omstandigheden (zonder voerrobot en jongveestal) zo dat 2500 uur eigenlijk nog niet haalbaar leek. Boven verwachting bleek het dus wel realistisch en dat schiept goede hoop voor de toekomst.

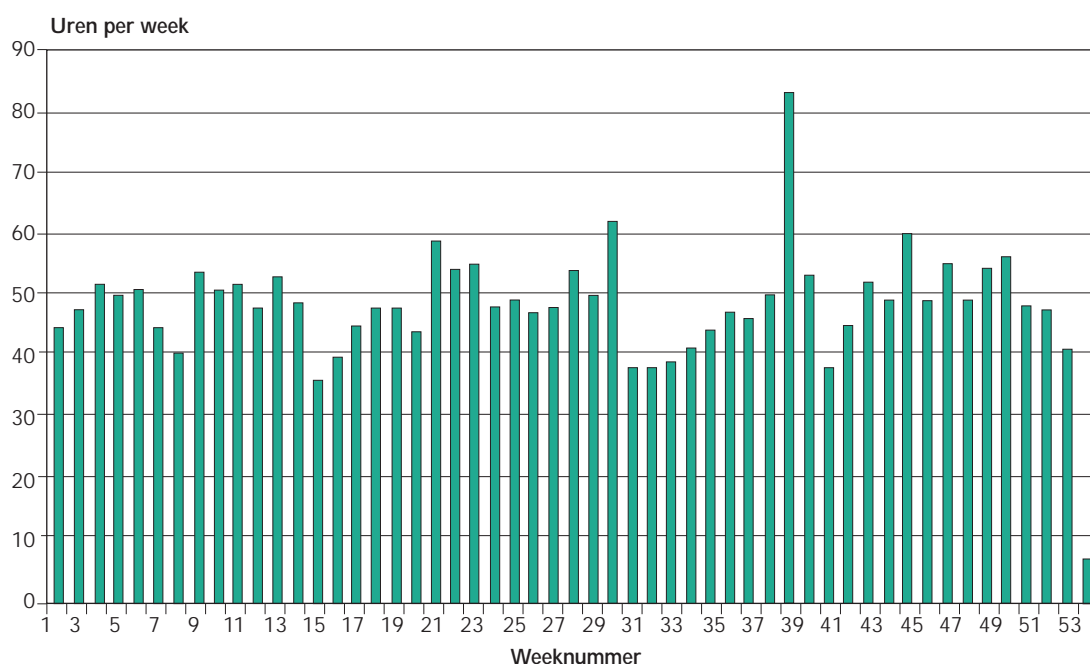
Melken

Aan de hoofdgroep "melken" werd in 1999 329 uur besteed. Melken bestond uit de volgende onderdelen:

- Halen van koeien om ze naar de melkrobot te brengen: 250 uur in 1999.
- Het melken zelf: 0 uur in 1999.
- Voor- en nawerk van het melken, melkcontrole, schoonmaken van de melkrobot, tanklokaal etc.: 55 uur in 1999.
- Pieperstoring oplossen: 24 uur in 1999.

In 1999 is enkele malen gewisseld van vrij koeverkeer naar gedwongen routing en vice versa. Ook zijn er veel vaarzen, omdat de veestapel groeiende is. Dit alles maakt het waarschijnlijk, dat het aantal uren besteedt aan halen van koeien, verder kan dalen in de toekomst.

Figuur 1 Het aantal gewerkte uren per week in 1999

Prognose 2000

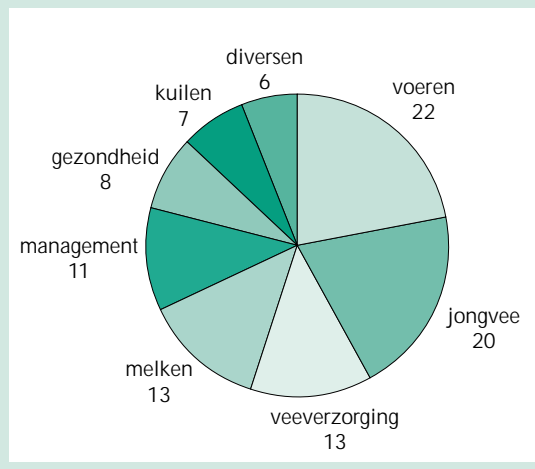
Hoe zal het er in 2000 en in de jaren daarna uitzien? In 2000 zal waarschijnlijk het quotum ongeveer volgemolken worden. Het aantal koeien is dan op het juiste aantal en wordt waarschijnlijk wat meer tijd aan veeverzorging besteed. In 1999 stond het jongvee over een paar plaatsen verspreid en dat kostte extra arbeidstijd. Omdat er nog extra groei en vervanging van de veestapel nodig was, is meer jongvee aanwezig dan op termijn met een stabiele veestapel nodig is. Dat bespaart nog meer tijd. In de jongveestal worden op termijn nog een paar zaken geautomatiseerd: de melkverstreking, krachtvoerverstrekking en gewichtmeting. Dat zal pas in de tweede helft van 2000 effect sorteren.

Het voeren van de dieren vraagt nu nog 10,3 uur per week. Verwacht wordt, dat dit minder wordt na de introductie van de voerrobot in de loop van 2001. Het effect zal dus op zijn vroegst pas volledig in 2002 merkbaar worden.

Tot slot

Het eerste jaar bleef de arbeid ondanks een aantal suboptimale omstandigheden keurig op ongeveer 2500 uur. Niet alleen op het Hightechbedrijf is het belangrijk op de arbeidspro-

Figuur 2 Procentuele verdeling van de arbeidsuren over acht groepen van activiteiten

ductiviteit te letten. Het is overal belangrijk om de jaarlijkse productiviteit met minimaal de inflatie te laten toenemen. Ook als de arbeidskosten op een bedrijf geen uitgaven zijn, is het zaak op de uren te letten. Meer liters per gewerkt uur produceren is ook dan belangrijk, anders wordt in de meeste gevallen de continuïteit van het bedrijf op de lange termijn een probleem.

Voeren kost 22% van de werktijd, na introductie van de voerrobot zal dit percentage verder verminderen.

